

Na jednom mjestu autorica spominje Ignacijev stav — slobodu za ljubav. Njime nošen Ignacije je bio sposoban proći kroz sve poteškoće obraćenja kroz koje ga je Bog vodio, kako i sam kaže, kao maleno dijete. Uistinu, Bog je bio njegov najveći učitelj. Ali i Marijino mjesto u njegovu životu nije imalo ništa manje važnu ulogu. Ona je bila njegova majka i uzor mnogih kreposti koje je osobno proživljene prenosio na svoju duhovnu djecu.

Jedna od najpoznatijih tema ignacijanske duhovnosti, koje se s. Benedikta također dotiče, jest razlikovanje duhova. U ovom poglavlju autorica pokazuje kako je doista usvojila pravi smisao Ignacijeva učenja o razlikovanju duhova, koje glasi: treba prihvaćati i usvajati ono što nas vodi i približava Bogu, a odbacivati ono što nas od njega udaljava.

Također, iz knjižice se jasno vidi kako je autorica upoznata sa zanimljivim životom koji je Ignacija vodio etapama uspona prema Bogu. Na interesantan način približava nam vrijeme ratovanja i ranjanja na pamplonskim zidinama, čišćenje u Manresi, sve do osnivanja Družbe Isusove i života prvih drugova. Družba Isusova bila je posebna ljubav svetog Ignacija. Kroz nju se ta ljubav razlila poput nabujalih potoka njegovih nasljednika na poljane prošlih stoljeća sve do današnjih dana. Sestra Benedikta kaže: „Od jednog Isusova viteza nastala je cijela vojska, od jednog Isusova prijatelja cijela Družba, i to ne bilo čija, nego Isusova Družba. Ta je Družba postala plamen koji se brzo proširio na cijeli svijet. Na poseban način kroz sv. Franju Ksaverskog, čije prijateljstvo s Ignacijem autorica opisuje riječima: „Dok sam čitala o vašem prijateljstvu, bila sam zadivljena. Bili ste povezani, a opet slobodni. To bi, mislim, bilo pravo prijateljstvo.“

Ignacije je bio i pravi mistik. Čini mi se da je s. Benedikta upravo ovdje prepoznala najveću sličnost između svojeg i Ignacijeva reda. Ignacija opisuje kao *mistika jednostavnosti*. To je on uistinu i

bio: čovjek koji je ljubio Boga iznad svega i kojemu se silnom ljubavlju želio i uspio suobličiti. Tako prikazuje i jedan Ignaciju drag isječak Isusova života. Naime Božić je bio tema koju je ugodno i lako razmatrati. Pomirisati slamu na kojoj djetesce Isus leži, promotriti osobe i poslušati riječi kojima razgovaraju primijeniti osjetila! Ignacije je u tome bio stručnjak. Bio je čovjek koji je znao primijetiti detalje, i to je želio prenijeti kao baštinu i nama koji ga slijedimo.

Kao što svako pismo završava molitvom ili zahvalom dobrom Bogu, s. Marija Benedikta od Isusa posljednje poglavlje posvećuje nečemu čime bi se molitva mogla također nazvati prijateljstvu. Ovdje otkriva i pokoju zapreku koja bi nam se mogla ispriječiti na putu upoznavanja sv. Ignacija. To je prije svega zastrašivanje time da je on neki mrki tip čiji se ideali ionako ne mogu doseći, pa ne treba niti pokušavati ići njegovim stopama. No s. Benedikta se nije dala zastrašiti ovim prijetnjama. Dala se na put prijateljstva s Ignacijem te nam poručuje iz Karmela u Brezovici da i mi učinimo tako. Tada će nas Ignacije kao i nju povesti putem od strahova koji nas obuzimaju prema Božjem miru, od nejasnoća svakodnevice u jasnoću Božje blizine. A takvo prijateljstvo je nešto što se ne odbija.

Antonio Kolar

M. Rusan, *Evo vam puta najizvršnije*, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb 2007, 230 str.

Ovom knjigom nam p. Mato Rusan SJ pruža putokaz kako da trajno osmišljavamo svoj život. Prema predgovoru koji je napisao p. Anto Lozuk SJ, autor, glasno i jasno upozorava na činjenicu dezorijentiranosti, obezglavljenosti, religiozne i moralne izgubljenosti našega naraštaja. Isto tako izravno i odlučno upozorava na provjereni lijek, koji kršćanstvo i Crkva nude već dvije tisuće godina... I nastavlja: „Svoje postavke (...)

potvrđuje obilnim citatima iz Sv. pisma, izrekama svetaca i konkretnim primjerima. Neki su od njih pravi biseri.

Sadržaj ove knjige od 230 stranica, praktično džepnoga formata, započinje razmatranjem o Isusu Kristu *Kako izaći iz beznada* i završava Kristom. Isus i njegovo Evanđelje su ne samo, najizvrsniji put (1 Kor 12, 31) nego i jedini koji osmišljava, i to doslovce, sav naš život! U našem nekršćanskom, nepravednom, često nenormalnom i nemoralnom okruženju sve je teže živjeti ljudski i kršćanski. Zato drugo poglavlje *Kako do vjere i snage za život* u pet razmatranja upućuje na izvor koji daje snagu da čovjek i u nepoštenom haaškom robijanju postaje, bliži Bogu, čvršći u vjeri, jači u nadi.

Najopširnije je treće poglavlje, o trpljenju (patnji, boli, križu, zlu). U osam razmišljanja govori se vrlo životno o izvoru, smislu, vrijednosti koju može imati patnja kad čovjek doživi da je trpljenje, izvanredni dijelak beskrajnoga blaga» (sic!, Ivan Pavao II), pa sa sv. Pavlom i drugim velikanima duha (autor navodi više njih) može uskliknuti: „Nalazim radost u patnjama (...) za vas (Kol 1, 24). Tu pisac govoreći o trpljenju pokazuje smisao i logičnost tzv. trećega ignacijevskog stupnja duhovnoga života i ljubavi.

U četvrtom poglavlju slijedi šest srodnih meditacija za konkretan život, npr. o starim osobama (teret ili dar), bolesnicima (povlaštenici Isusovi), kako iz potištenosti i dr. Peto poglavlje nudi četiri razmatranja o smrti kao o radosnom događaju. U šestom poglavlju riječ je o bl. Majci Tereziji. Opširno se govori i o tzv. tamnoj noći duše, pojavi karakterističnoj za neke velike svece. Bl. Terezija je velik dio života živjela u dezolaciji, u duhovnoj, suši, suhoj i goloj vjeri; doživljavala je odsutnost Boga kojega je svim srcem ljubila. Iz prikaza je jasno da je takav Božji postupak znak veće ljubavi i pomagalo za rast ljubavi i vjere.

U četiri razmišljanja sedmoga poglavlja govori se o konačnom svršetku, a to su uskrsnuće i život, a u osmom poglavlju još bolje upoznajemo Krista i njegovu ljubav. Njemu se predajemo i već slutimo radosni susret s vječnošću i Vječnim.

Uz prethodnu autorovu knjigu *Kako najuspješnije živjeti* i ova pomaže (odgaja) da u duhu Evanđelja sav svoj život, a napose patnju i smrt, pretvaramo u molitvu i ljubav. Time postizemo najveću zaslugu, a stoga i radost.

Kroz mnoga ponuđena razmatranja obrađene su zapravo razne teme iz *Duhovnih vježbi sv. Ignacija Lojolskog*. Osjeća se da je autor sam duboko proživio ono o čemu piše, pa su zato njegovi izričaji snažni i dojmljivi. Kao dugogodišnji pisac koji objavljuje članke u našim raznim vjerskim listovima, p. Rusan svoje bogato duhovno iskustvo pruža i kao poznati ispovjednik u Bazilici Pre svetog Srca Isusova u Zagrebu. Njegovi jasni i čvrsti usmeni savjeti i poticaji dolaze također do izražaja u obliku pisane riječi u ovoj knjizi. Osjeća se želja da pomogne kršćanskim vjernicima u njihovu duhovnom rastu i pobožnosti, obraćajući se i mladima i starijima. Teme koje obrađuje uvijek su privlačne i zanimljive, a uvjerenost njihove obradbe nudi bogatu duhovnu hranu i pomoć u izgradnji kršćanske osobnosti. Stoga s pravom A. Lozuk u predgovoru knjige kaže: „Ako uzmemo u obzir da kršćani i Crkva danas zaista djeluju nekako dezorijentirano, blijedo, mlitavo i beživotno, onda jedino žešće i odlučnije zastupanje kršćanskih načela (...) može djelovati samo pozitivno i osvježavajuće. Valja se duhovno okoristiti ovom knjigom, a to se može postići ne, običnim čitanjem, nego polaganim meditiranjem ponuđenih tekstova.

Marijan Steiner